

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XIII

Reus Dimars 4 de Janer de 1898

Núm. 3.441

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes.	1/2
6 mesos.	3/50
1 any.	7
Extranjer y Ultramar.	7
Anúncis, a preus convencionals.	

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibreries d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallofré, carrer Junquera, 6.
No s' retornan los originals encara que no s' publicuin.

Farmacia Serra

La que paga més contribució de la provincia

FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

Arrabal Santa Anna, número 80, prop á la plassa de Catalunya

CEPS AMERICANS

HORT DE PAU ABELLÓ tocant á la carretera de Tarragona

Arrelats molt superiors.--Preus ventatjosos.--Autenticitat garantida.

Per tractar en lo mateix hort ó carrer primer del Roser n.º 4.

MALALTÍAS DELS ULLS

L' oculista de Tarragona **D. J. MIRO** accedint gustós á las peticions de sos numerosos clients, estableix en Reus una consulta tots los dilluns y divendres de 2 á 5 de la tarde. Consulta: Arrabal Santa Anna, número 1, pis primer, cantonada al carrer Monterols.

Los demés dias en son gabinet de TARRAGONA, de 10 á 12 del matí y de 3 á 5 de la tarde.

ACADEMIA DE TALL

pera Senyoras y Senyoretas baix la advocació de Nostra Senyora del Carme

DIRIGIDA PER LAS

Senyoretas Andreu Germanes

Carrer de la Mar, 30-2.-Reus.

Las Directoras d' aquesta Academia tenen lo gust de participar á las familia que desde 12 de Janer del corrent any, queda de nou obert lo curs de TALLS CONFECCIÓ y MONTURA de tota classe de prenda de vestir, tant en roba blanca com de color, ab l' esmero y pulcritud que tenen acreditats.

Ensenyansa perfecta y rápida y al alcans de las inteligencias mes limitades, gracias á lo senzillés de nostre sistema.

Lo Cirurgia Dentista

DOCTOR JORDAN

participa á sos numerosos clients

y al públich en general haver tras-

ladat son "Gabinet Odontològich"

á la mateixa Plassa de Prim, 2,

principal, al costat del Gran Café

de Paris (casa uqué).

Consulta gratis pera ls pobres

que acreditin serho.

Vinyas Americanas

DE Marcial Ombrás (Propietari)

Avinguda del ferro-carril, Figueras, (Girona)

Barbets y estacas en venta, per milions. Preus

reduhits y autenticitat garantida. Cinch milions d'

estacas, y un milió de barbets.

SECCIÓ DOCTRINAL

Argelia

Importancia comercial d'Alger,

costums y habitants.

II

Segurament que dels articles que tenim publicats y snirém publicant, ne sortirán de bastant iguals en las

edicions que en francés é inglés fa 'l gran periódich «The New-York Herald» dels Estats Units que veu la llum á Nova York.

Dit periódich va enviar dos dels seus redactors á Alger per treure algunas fotografias de lo millor que hi ha en aquell país y al mateix temps per estudiar las costums de las diferentes rasses que l' habitan; y com ja han tornat dits redactors al sen país, dins pochos dias publicarán al «The New-York Herald» una série d'articles sobre las fotografias que han pres, la importancia marítima y comercial d' aquesta capital y las sevas costums.

Com tan poca cosa se sab sobre la conquesta d' aquestas colonias per la Fransa, ens anirém explicant y al mateix temps veurán que si 'ls governs centralistas y castellans del Borbó Fernando VII hi haguessin vist una miqueta més enllá del nas, molt més dret tenien los castellans y 'l seu rey y tot l' Estat espanyol d' anar á la conquesta d' aquestes colonias que no la Fransa. Tot lo fonament es, en los actes y fets de pirateria dels argelins, que com á águilas beixavan de dalt del niu devorant las costas del Mediterrani, pero que las primeras de saquejar y fer presoners ó cantius eran las costas de Catalunya, Valencia y Alicante per ser molt més aprop que no son las costas francesas y aixó de temps immemorial, no cal dir més que al sigle passat hi va haver vegadas que 'ls pirates argelins van arribar casi á las portas d' aquí Reus en busca de fer presoners y robar lo que poguessin; després havian d' anar á rescatarlos quan ja 'ls hi havian fet mil martiris. Molins molts més que Fransa tenien los d' aquí pels perjudicis y disgustos que diariament donavan d' anarhi á destruir aquell niu de pirates argelins y clavarhi pera sempre la bandera catalana, vermella y groga. Quina diferencia de la rassa castellana á la rassa francesa! Pero es aixó; pels *hidalgos* castellans no

hi ha l' endemá, lo que representa una desgracia per l' Estat espanyol, y més Catalunya si en mes ó menos temps no pot alcansar la autonomia per poguer desenrotllar las industrias n edeguda forma, buscant vies de comunicació barato, y no estar supeditats per los castellans, que poden entendre en toros, flamencas y altres porquerias, cuestiones tan estudiadas dels demés governs d' Europa, ens han donat prova ja sigui pel seu saber ó per las sevas conveniencias que aquesta cuestió no la coneixen los *hidalgos* ni *sisqueras* de vista.

Puig tornant á la nostra cuestió dirém que per allá l' any 1827 hi havia a Fransa per rey Carles X, tenien algunas concessions per anar á pescar lo coral á las costas de Bona més enllá d' Argel, y tot sovint las barcas francesas dels pescadors eran assaltadas pels pirates argelins, lo govern francés feya las reclamacions pero lo Dey d' Argel no se las escoltava; y un dia l' encarrnat del consolat del govern francés á Alger va tenir tantas ranons ab lo Dey Husseny que van arribar á cops; la contestació del govern francés patriota de hó de hó, al poch respecte que varen tenir ab lo seu representant, no s' va fer esperar, y las ordres van ser dadas desseguida per la reunió d' una bona escuadra al port de Toulon ab 37.000 homes de desembarch; los que msnats pel mariscal comte de Aourmont y l' almirall Duperré, varen partir cap Argel després d' haverlos despedit lo poble ab un «churr» catronador al veure aquella armada que representava una de las millors forsas de la nació.

A 13 de Juny de 1827 arriban devant la plassa y apenas desembarcadas las tropas, se va presentar lo Dey Husseny ab las sevas á presentar batalla que després d' algunas horas de combat, va esser derrotat. No va desmayar del tot: ab nova gent lo dia 28 se presentá davant dels batallons francesos y altra vegada va quedar derrotat, coronant las tropas las alturas de la Casbah. Faltava apoderarse del «Castell del Emperador» lo castell més fort, pero derrotats los argelins van ren desembarcar tota l' artilleria de la escuadra que aixecadas las trinxeras y arregladas las baterias, van ser tant lo ferro que van vomitar las bocas d' aquells canons en cinch dias seguits, que van deixar lo castell tan mal parat que van demanar capitulació dels seus defensors; seguint desseguida la capitulació d' Argel fet a dia 4 de Juliol. Van pagar los gastos de la expedició y 's van acabar los pirates argelins, y en las condicions que van estipular van deixar obert per la Fransa lo camí de la conquesta d' aquella hermosa y rica colonia tremolant la bandera francesa desde las horas dalt á las alturas de la Casbah.

No obstant la bona voluntat del nous governadors Bugeaud, Clausel, Vateés y altres que van anar allí á captarse la voluntat del árabes, va durar la guerra més ó en menos fins l' any 1857 en que 'l general Randon al frente de 24.000 homes va entrar á Kabilla, y destrossant las fortificacions que las kábilas tenian fetas als sigles d' aquellas colossals montanyas que tenien de pujar los soldats sense haverhi cap camí després fensants de las kábilas nómadas, que al pas los sortien pels escorrega y tallats de les montanyas, expedició considerada de las més atrevidas, y de més sort, y que se pot dir que va acabar la guerra en aquell país.

Comprement Randon lo que convenia en aquell país per afiançar aquelles conquestes, va menar obrir moltes carreteres y camins, y va comensar los treballs pel sanejament d'aquells estanyes febreros que causavan tentes morts, transformant lo país en pòchs anys, y d'aquell niu de pirates que'n deyan Argel, ajudant-hi la metròpoli y 'ls algeriens que no 's oansen may de demanar, n' han fet una populosa capital de més de 200.000 habitants, ab los seus boulevards de construcció moderna, los seus ferro carrils de via estreta y ampla, los seus tram-vias que ho crusan tot y de Chalets d'arquitectura árabe y altres classes que n' hi ha la mar.

I. LLEVAT.

Reus 29 Desembre 1897.

(Seguirá.)

Consistori dels Jochs Florals

DE BARCELONA

Convocatoria para 'ls del present any 1898.

Als experts trobadors y honorables escriptors de Catalunya y de tots los antichs comtats y reyalmes shont la nostra llengua les parlada ó coneguda, los VII Mantenedors del «Consistori dels Jochs Florals de Barcelona» en l' any XL de llur restauració, salut.

A fi de donar bon compliment a la honorosa comanda que 'l respectable Cos d' Adjunts nos feu lo dia 14 del darrer Novembre, vos convidám á pendre part en los «Jochs Florals» d'enguany que, segons los Estatuts y bones costums establertes, se regiran per lo següent

CARTELL

Lo primer diumenge de Maig vinent, que s' escan- ésser enguany lo dia 1, se celebrará la poética festa, en la qual serán adjudicats als autors de los tres mel- lors poesias que hi opten, los tres premis ordinaris que ofereix cada any l' Excm. Ajuntament de Barcelona, protector y ja de temps antich aymador de la Gaya Ciencia.

Lo primer premi, que es una «Englantina d' or», será donat al autor de la millor poesia sobre fets his- tòrics ó gestes glorioses de Catalunya, ó de sobre usatges y costums de nostra benvolguda terra, essent preferida en igualtat de mérit la escrita en forma de romancó ó llegenda.

De la segona joia, la «Viola d' or y argent», se 'n fará donat al autor de la millor poesia lirica, reli- giosa ó moral.

Lo tercer premi, anomenat d' honor y cortesia, con- sistent en una «Flor natural», s' adjudicará a la me- llor composició en vers sobre tema que s' dexa al bon gust y franch arbitre del autor. Seguin la bella cos- túm d' antich establert, lo qui obtinga aquest premi deurá ferne present a la dama de sa elecció, la qual, proclamada «Reyna de la festa», entregará desde son seti presidencial tots los altres premis als qui guanyen- dors ne sian.

PREMIS EXTRAORDINARIS

Desitjant lo Consistori honrar, com es degut, la bo- na memoria del eximí poeta En Marian Aguiló y Fus- ter (q. a. o. s.), ofereix un «Objecte artístich» a la millor poesia en la qual se faça ressaltar la personali- tat d' aquell honorable patrici y sa influéncia en la actual renaxença de les lletres catalanes.

Además, un «Diploma honorífich y una copa artís- tica» a la millor composició en prosa sobre tema y género literari que s' dexa al bon gust y franch arbi- tre del autor.

Ha rebut també lo Consistori pera adjudicar en la mateixa festa los següents premis:

Un premi, ofrena del Eminentísim senyor Carde- nal, Arquebisbe de Valencia, que s' adjudicará al qui presente la millor monografía sobre 'l tema següent: «Importancia y desenrotll de la vida municipal, en lo regne de Valencia, durant la Edat mitjana.»

Un objecte d' art que ofereix l' Excm. é Iltm. senyor Arquebisbe de Tarragona, al poeta que millor componga unes coples d' estil popular, a propòsit pera cantar-se, sobre 'ls quinze misteris del Rosari, y que, a la bellésa de la forma, unesquen lo esquisit del sen- timent piados.

Un objecte d' art, ofrena del Excm. é Iltm. se- nyor Bisbe de Barcelona, que s' adjudicará al autor de la millor monografía que tracte de la influencia de les Creudes en lo decorat de las Iglesias d' Occident y especialment de les Imatjes de la Mare de Déu, sa pos- tura, ses robes y demés administrals, il·lustrant y com- provant l' argument ab referéncia al major número d' exemp ars que s' troben en nostra terra catalana.

«Diploma honorífich y mil pessetas» que ofereix

Excm. é Illustrísim Sr. Bisbe de Vich, pera adjudicar- se al autor d' una «Gramática de la Llengua Catalana que mellor espone y rahone les opinions sobre la mate- ria mes digna de tenirse en compte avuy dia».

Deu fer notar lo consistori que aquest premi fou ofert pel Reverendísim Prelat de Vich pera esser ad- judicat precisament aquest any, en conformitat á lo que s' anunciá en lo Cartell del any passat.

Lo donador ofereix publicar lo treball premiat en número limitat l' exemplars y cedirne gratuítament á qui vulga fer observacions que servesquen pera arribar a la ulterior redacció d' una Gramática reve- stida de tota la autoritat possible al present.

«Un exemplar luxós de la obra «Chrystophe Co- lomb», per lo conte Rosselly de Lorgnes, que ofereix també pera la festa d' enguany lo mateix Excm. é Iltm. Sr. Bisbe de Vich, al autor del «mellor treball sobre la influencia pera la cultura social dels Musseus arqueològichs y Biblioteques públiques en certes con- dicions».

«Un exemplar luxosament encuadernat de «La His- toria de la Iglesia», del Cardenal Hergenroether,» que ofereix l' Excm. é Iltm. Sr. Bisbe de Tortosa, al me- llor treball sobre 'l següent tema: «Ressenya ó Cróni- ca de la estada de l' anti-Papa Pere de Luna en lo Bisbat de Tortosa. Ses relacions ab lo Capítol de la Seu.»

«Una ploma de plata», oferta per l' Iltm. Sr. Bisbe de Tamasso, Administrador Apostòlich de la Diócesis de Solsona, al autor de «la millor monografía del ex- convent de Franciscans de Bellpuig (Diócesis de Solsona) baix sos aspectes històrich y artístich.»

«Un objecte d' art», ofert per l' Excm. é Iltm. se- guir Bisbe pera l' autor del millor romancó descriptiu de la reconquesta de Menorca per lo Rey Afons III d' Aragó.

«Una viola de plata», oferta per la Excm. Diputa- ció Provincial de Lleyda, al autor del millor «cuento ó llegenda en vers en que descriga una festa popular, fira, aplech ó festa major d' un poble de la provincia.»

«Títol de soci honorari» de la societat «Lo Rat Pe- nat» y la medalla distintiu de la mateixa, a la millor poesia dedicada «A la dona catalana.»

«Cinch centes pessetes» que ofereix l' «Ateneu Barcelonés» al autor del millor «Compendi de la His- toria de Catalunya pera us dels estudis de Primera En- senyansa.»

«Una medalla de plata y un diploma de soci» oferts per lo «Foment del Treball Nacional de Barcelona», al autor de la millor «Monografía de la Filología.»

La obra «La vielle France: Provence». Edició de luxe, text y dibuixos per Robleda, que ofereix lo «Centre Excursionista de Catalunya» al autor del «mellor aplech de tradicions y llegendes catalanes.»

«Un album heliogràfich» de la Exposició de dibu- ixos autògrafos d' artistes difunts y de viates y dibuixos d' edificis y monuments que ja no existeixen (con- tinent 37 lámimes); altre album de la colecció de curiosi- tats artístiques de D. Joseph Ferrer-Vidal y Soler de 30 lámimes); un volum de la Monografía històrica é in- conogràfica del traje», y un album de grabats escullits de la colecció de D. Geroni Farauco (contenint 32 lá- mines), tots acompanyats del corresponent text, que ofereix la «Associació artístich-arqueològica de Barce- lona» al autor del millor «estudi crítich é històrich d' una antiga industria artístich de Catalunya.»

«Un objecte d' art», ofrena de la «Unió Catalanis- ta», que s' adjudicará al autor del millor «estudi his- tòrich del caracter que han tingut los alsaments a Catalunya.»

«Un objecte d' art», ofert per la «Lliga de Catalu- nya» al millor «treball en prosa sobre 'l Parlament de Casp.»

«Una passiónera d' argent y esmalt» que ofereix la «Associació popular regionalista», al autor de la «me- llor colecció de narracions de curta extensió, propies pera fer coneixer y estimar al poble les grandeses de la nacionalitat catalana.»

«Una colecció d' obres escullides» que ofereix lo «Centre Escolar Catalanista», al autor del millor tre- ball sobre 'l següent tema: «Esperit del lulisme y estu- di dels principals deixebles que tingué en los pobles que formaren la confederació catalana-aragonesa.»

D' acort ab los Estatuts dels Jochs Florals podrán concedirse 'ls accésits y mencions honoríficas que 'ls Mantenedore judiquen ben merecuts.

Totes les composicions deurán ésser inédites y es- tar escrites en antich ó modern catalá d' aquest Prin- cipat, de Mallorca ó de Valencia, ó en qualsevol dels dialectes del mitjorn de Fransa, ab tal que 'ls autors procuren escriureles de la manera mes semblant al an- tich provensal ó catalá literari.

Tots los treballs, rigurosament anònims y escrits ab letra clara ó intel·ligible, deurán ésser remesos a la

Secretaria del Consistori (carrer dels Templaris, nú- mero 3), avens del mitjdia del primer d' Abril vinent, junt, cada hu, ab un plech olós que continga 'l nom del autor y duga demunt escrit lo títol y lema de sa composició.

No s' entregará 'l premi adjudicat al autor quel nom no conste clarament expressat en lo plech respec- tiu, ó veja en forma d' anagrama, pseudònim ó altra contrassenya.

Los plechs que continguen los noms dels autors no premiats se cremarán com de costum al acte mateix de la festa.

Lo Consistori se reserva per un any, á comptar del dia de la festa, la propietat de les obres premiades.

D' acort ab lo previst en los Estatuts, se publicará un cartell estrordinari en lo cas probable de rebres altres premis.

Que 'l Senyor vos donga llum d' inspiració pera cantar ab esperit verament catalá la Patria, la Fe y l' Amor, y á nosaltres discreció en judicar y acert en premiar als mes dignes.

Fou escrit y firmat lo present Cartell en la ciutat de Barcelona, al primer de Janer de 1898 per los VII Mantenedors.—Francisco Romani y Puigengolas, Pre- sident.—Maurici Barrés.—Ramón d' Abadal.—Albert Llanas.—Aleixandre de Riquer.—Lluís Durán y Ven- tosa.—Pelegri Casades y Gramatzes, Secretari.

ARTS Y LLETRAS

Los Reyes de l' Orient

No han vingut encara, pero ma pensa los ovira pel camí, montats en sos ferestechs cavalls guarnits de sas majors galas y seguits d' elegants carrosses, plenas á vesar de tota classe de joguinas, desde la de mes preu á la mes barata.

Novament vindrán enguany pera alegrar als ten- dres cors; pera realisar tants y tants somnis de la in- fantesa; pera convertir en un paradís de dita moltes y moltes llars: mes los Reys Magos, tan bondadosos, tant espléndits, y tant amichs dels infants, no arribar- rán pera tothom; pera 'ls desgraciats de la fortuna, pe- ra 'ls orfes, pera 'ls fills de vehí que han perdut son germá gran a Cuba y Filipinas durant l' any que ha passat darrerament á l' historia del temps, qui ab son jornal contribuía a las necessitats de llur familia, pe- ra tots aquets, que no son pòchs y potser son los més, la vinguda d' aquells tres personatjes de la tradició, que no obstant los sigles transcorreguts reviuhen en la pensa y cor de tothom, ja que á nosaltres nos recor- dan lo fet mes important que registren los anys de la historia de la humanitat, passará desapercubuda.

Triste condició la dels desvalguts! Triste condició, també, la nostra, la dels que hem arribat a la major edat!

Qui no tornaría ab gust á aquells alegres temps, en aquells anys en que animats dels mes bons desitje, la imaginació se forjava las mes felagueras ilusions, y á la vesprada dels Reys á corre, cuyta buscavan la sabata mes gran—si podiam enmatllevar una bota de montar millor—l' ompliam fina á vesar de segon y garrofas, or- di y blat de moro, favons y palla—menjar pera 'ls ca- valls dels senyors Reys—y endo mateix instant en que 'l russinyol y la calandria antonavan al nou dia son himne de salutació, després d' una nit d' un seguit in- somni, corriam neguitosos cap al balcó á recollir los presents que nostres mes preuhats amichs, los Reys d' Orient, nos feyan al dia de sa festa onomástica; pero nó, no tornarán aquells temps en que diferents dels d' avuy, jugavam a la guerra ab exercits de soldats de plom; que 'ls barcos los feyan corre pera la planurie de una taula de noguer ó fusta de flandes; y que 'ls ca- valls de que ns servían eran de cartró: joguinas que convidavan a l' alegria no sols als petits, si que també als grans; res de sanoh, ni de ferits, ni de morts, ni res tampoch de fer portar dol á mares carinyosas.

Un passat aixís, que bonich es! y com no recordar- ho, si en los fulls de la nostra memoria hi está escrit ab los mes vius colors y llunys de causarnos tristesa son recort, fa participarnos de la alegria que en las riatlleras caras dels infants afavorits s' hi dibuixa tot corrent per las habitacions de llur casa, armats de son sabre de llanna, de sa escopeta de fusta, y per tota banda provehits d' ensordeixadors xiulets y dels antichs tabals!

Com si fos avuy recordo igualment, que ja gran, vaig tenir una molt grata sorpresa lo dia dels Reys: un d' ells, persona en excés bondadosa y amable, al pas- sar per lo carrer de la meya casa, tingui a be lo fer- men un present, si d' escàs valor monetari, y no a un

